

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

**REKABET KURULU KARARI**

Dosya Sayısı : 2008-2-173 (Öneraştırma)  
Karar Sayısı : 08-66/1064-419  
Karar Tarihi : 20.11.2008

**A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

10 Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI  
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN,  
Mehmet Akif ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

**B. RAPORTÖRLER:** Hakan Suat ÖLMEZ, Ayşe Özlem UZUN, Nur Seda KÖKTÜRK

**C. BAŞVURUDA**

**BULUNAN** : - Çivril Radyo ve Televizyon Yay. Rek. San. ve Tic. A.Ş.  
Çayır Mah. Lale Sok. No:4 Çivril/Denizli

20

**D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR:**

30

- Türkiye Musiki Eseri Sahipleri Meslek Birliği (MESAM)  
Sıracevizler Cad. Esen Sok. Saruhan Plaza N:6 K:6 Şişli/  
İstanbul
- Musiki Eseri Sahipleri Grubu Meslek Birliği (MSG)  
Barbaros Bulvarı Dr. Orhan Birman İş Merkezi No:121 Kat:1  
Balmumcu Beşiktaş/İstanbul
- Bağlantılı Hak Sahibi Fonogram Yapımcıları Meslek Birliği (MÜYAP)  
Kuloğlu Mah. Turnacıbaşı Sok. No:16/5-6 Beyoğlu/İstanbul
- Müzik Yorumcuları Meslek Birliği (MÜYORBİR)  
Büyükdere Cad. Kervangeçmez Sk. Osman Keçeli İş Merkezi  
No:3 K: 5/5 Mecidiyeköy/İstanbul

40

**E. DOSYA KONUSU:** MESAM, MSG, MÜYAP ve MÜYORBİR Meslek Birlikleri'nin, yayıncı kuruluşlara karşı uygulamakta oldukları müzik eserleri telif ücreti tarifeleri ile hâkim durumlarını kötüye kullandıkları ve Rekabet Kurulu'nun 20.6.2007 tarih ve 07-53/617-208 sayılı kararı ile MESAM, MSG, MÜYAP ve MÜYORBİR Meslek Birlikleri tarafından yapılan "Meslek Birlikleri Ortak Hareket Protokolü"ne verilen muafiyet şartlarına söz konusu birliklerin uymadıkları iddiası.

**F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Çivril Radyo/TV yetkilisi Mehmet NOKAY tarafından gönderilen şikayet dilekçesinde özetle;

- Şirketinin, Denizli'nin Çivril ilçesinde yayın yapan yerel bir radyo ve televizyona sahip olduğu,
- Söz konusu radyo ve televizyonda müzik çalabilmek ve çalınacak müziklerin telif hakkını ödemek için MESAM, MSG, MÜYORBİR ve Bağlantılı Hak Sahibi

- 50 MÜYAP Meslek Birlikleri'ne ve bu birlikler tarafından kurulan Ortak Lisanslama Birimi'ne çeşitli kereler müracaat ettikleri, telif bedelini öğrenmek ve ilgili yetkililer ile görüşmek için yapmış oldukları müracaatlarda kendilerine dönülmediği, kendilerine vakit kaybettirildiği,
- Daha sonradan Ortak Lisanslama Birimi'nden bir avukatın, telefonda kendilerine radyo ve televizyon için 84.000 YTL telif ücreti ödemeleri gerektiğini belirttiği, ancak kendilerinin yıllık gelirinin 5000 YTL olması sebebiyle söz konusu yüksek telif ücretini ödeyemeyeceği,
  - Kendilerine bir ay daha beklemeleri halinde RATEM'in fiyat listesini açıklayacağı ve o zaman daha az ücret ödeyebileceklerinin söylendiği,
  - Kendisinin RATEM'e üye olmadığı, böyle bir zorunluluğunun da olmadığı
- 60 ancak Ortak Lisanslama Birimi'nden bu yönde dolaylı olarak baskı uygulandığı,
- RATEM üyesi olması halinde %50 daha az ücret ödeyeceğinin belirtildiği, fakat Ortak Lisanslama Birimi'nden başka bir avukatla görüştüğünde bu oranın %25 olarak söylendiği,
  - Meslek Birlikleri'nin Rekabet Kurulu'nun 20.6.2008 tarih ve 07-53/617-208 sayılı kararında "Meslek Birlikleri Ortak Hareket Protokolü"ne verilen muafiyetin, "eserlerin yayıncı kuruluşların gelirleriyle orantılı olarak fiyatlandırılması" şartına uymadıkları,

70 belirtilerek şikayete konu hususların 4054 sayılı Kanun çerçevesinde incelenmesi talep edilmektedir.

Şikayetçinin gönderdiği ek bilgi yazılarında ayrıca, kendisinin konuya ilişkin olarak Ortak Lisanslama Birimi'ne, Kültür Bakanlığı'na, RATEM'e, MESAM'a, MÜYAP'a, MÜYORBİR'e ve MSG'ye, yaptığı başvuruların ve bu kapsamda gönderdiği e-posta ve faksların birer örneği ile 26.06.2008-13.08.2008 tarihleri arasında söz konusu meslek birliklerindeki yetkililere ulaşmak için yaptığı telefon görüşmeleri hakkında bilgilere yer verilmektedir. Bu görüşmeler çerçevesinde RATEM'e üye olması için Ortak Lisanslama Birimi'nin kendisini teşvik edici bir tavır takındığı, üye olmadığı takdirde %50 daha fazla ödemesi gerektiğini belirttikleri ifade edilmiştir.

80 Kültür Bakanlığı'na göndermiş oldukları yazıda ise Çivril ilçesinde TRT dışında ulusal yayın yapan 3 kanal olduğu, bu yüzden ilçe sakinlerinin çanak antene döndüğü ve çubuk antende yayınları izlenen kendi kanalının izleyicisinin azalmış olduğu, bu duruma telif hakları ücretlerinin yüksekliği sebebiyle radyo ve televizyonda müzik çalamayışları da eklenince izleyici ve dinleyici kaybının arttığı ve reklamlarının sifirleşme noktasına geldiği, aslen televizyon geliri sayesinde radyolarını destekledikleri, ancak bu gelişmeler sebebiyle radyoyu destekleyemedikleri, bu sebeple de radyoda yayınlayabildikleri yegane programın ücretsiz yayınlayabildikleri bazı programlar olduğu, radyo ve televizyon şirketinin 2007 yılı toplam gelirinin 4000 YTL civarında olduğu, oysa RATEM'e üye olursa bile talep edilen telif ücretinin 5500 YTL olduğu bilgilerine yer verilmektedir.

90 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 04.08.2008 tarih ve 5002 sayı ile giren şikayet üzerine yapılan inceleme neticesinde hazırlanan 15.9.2008 tarih ve 2008-2-173/İİ-08-HSÖ sayılı İlk İnceleme Raporu 17.9.2008 tarih ve REK.0.06.00.00-110/289 sayılı Başkanlık Önergisi ile Rekabet Kurulu'nun 25.9.2008 tarih ve 08-56

sayılı toplantısında görüşülmüş ve MESAM, MÜYAP, MSG ev MÜYORBİR hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda hazırlanan 12.11.2008 tarih ve 2008-2-173/ÖA-08-HSÖ sayılı Önaraştırma Raporu 13.11.2008 tarih ve REK.0.06.00.00-110/381 sayılı Başkanlık Önergesi ile 20.11.2008 tarih ve 08-66 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

100 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda;

MESAM, MSG, MÜYAP ve MÜYORBİR'in yayıncı kuruluşlara karşı uygulamakta oldukları müzik eserleri telif ücreti tarifeleri vasıtasıyla hakim durumlarını kötüye kullandıkları ve Rekabet Kurulu'nun 20.6.2007 tarih ve 07-53/617-208 sayılı kararı ile anılan Meslek Birlikleri tarafından yapılan "Meslek Birlikleri Ortak Hareket Protokolü"ne verilen bireysel muafiyette öngörülen şartlara uymadıkları iddialarına yönelik olarak ciddi bulgulara ulaşılamadığı ve bu nedenle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı ifade edilmektedir.

## I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

110 **I.1. Taraflar**

### I.1.1. Şikayet Eden: Çivril Radyo Televizyon Yay. Rek. San. ve Tic. A.Ş. (Çivril Radyo/TV)

Denizli Çivril ilçesinde yerel radyo ve televizyon yayıncılığı hizmeti veren bir teşebbüstür.

### I.1.2. Şikayet Edilenler

#### - Türkiye Musiki Eseri Sahipleri Meslek Birliği (MESAM)

120 MESAM, ilgili mevzuat uyarınca müzik eseri sahiplerinin (besteci, söz yazarı, aranjör ve editör) ve mali hakları kullanma yetkisine haiz kişilerin çıkarlarını korumak, 5846 sayılı Kanun ile tanınmış hakların idaresi ve takibini, alınacak ücretlerin tahsilini ve hak sahiplerine dağıtımını sağlamak amacıyla faaliyette bulunmaktadır. Birlik, 11.08.1986 tarihinde kuruluş başvurusunda bulunmakla tüzel kişilik kazanmış olup, 08.12.1986 tarihinden bu yana faaliyetlerini sürdürmektedir. MESAM, ülkemizde kurulmuş olan müzik eserleri alanındaki ilk meslek birliğidir.

130 MESAM, yabancı telif birlikleriyle imzaladığı temsilcilik anlaşmaları vasıtasıyla, 100'den fazla ülkede mekanik ve temsili alanda hem MESAM üyelerinin haklarını koruma altına almakta, hem de dünya repertuarını Türk müzik kullanıcılarının hizmetine yasal olarak sunmaktadır. Birlik, aynı zamanda müzik, sinema, edebiyat, tiyatro ve plastik sanatlar alanında faaliyet gösteren eser sahiplerini temsil eden Uluslararası Telif Birlikleri Konfederasyonu CISAC'ın ve mekanik alanda Uluslararası Mekanik Çoğaltım Bürosu BIEM'in üyesidir.

#### **Musiki Eseri Sahipleri Grubu Meslek Birliği (MSG)**

MSG, kendisine üye olan eser sahiplerinin (besteci, söz yazarı, yayımcı, aranjör<sup>1</sup>) eserleri için müzik kullanıcılarına kullanım izni ve lisansı veren, mali haklarını toplayan ve toplanan telifleri üyesi eser sahiplerine dağıtan bir meslek birliğidir.

<sup>1</sup> Aranjörler ancak kendilerine besteci ve söz yazarı tarafından eser üzerinden bir pay verilmişse, ancak o pay oranı kadar eser sahipliği kazanmaktadır.

2 Ağustos 1999'da Kültür Bakanlığı tarafından resmi kuruluşu onaylanan MSG, çoğaltma (mekanik) ve temsil/yayın (performing) alanında üyesi bulunan eser sahiplerinin haklarını korumakta ve kullanımlardan doğan teliflerini toplamaktadır. Bir müzik eserinin canlı yorumu, CD/kaset olarak çoğaltılması, radyo- TV- video yoluyla yayımlanması ya da karaoke aracılığıyla kullanılması söz konusu olduğunda kullanıcıların MSG lisansı almaları 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) uyarınca zorunlu kılınmıştır. MSG lisansı, müzik eseri kullanıcılarına Türkiye ve dünyanın her yerinden milyonlarca müziği yasal olarak kullanabilme olanağını sağlamaktadır.

- **Mü-Yap Bağlantılı Hak Sahibi Fonogram Yapımcıları Meslek Birliği (MÜYAP)**

Türkiye'de fikri mülkiyetin korunması ile ilgili ulusal mevzuat gereğince Fonogram Yapımcıları, üzerinde hak sahibi buldukları fonogramlarda (kaset ve CD'lerde) bulunan müzik tespitlerinin dijital iletim de dahil olmak üzere her türlü telli veya telsiz araçlarla satışı veya diğer biçimlerde umuma iletimine izin vermek veya yasaklamak hakkına sahiptir. MÜYAP, üyeleri bulunan fonogram yapımcılarının bu haklarını korumak ve takip etmek üzere kurulmuş bir meslek birliğidir.

- **Müzik Yorumcuları Meslek Birliği (MÜYORBİR)**

Besteci, söz yazarı gibi müzik üreticilerinin belli bir dayanışma ve örgütlenme sistemi içerisinde telif haklarını almaları sonucunda "yorumcu sanatçı" diye adlandırılan icra ve ses sanatçılarının da haklarını takip etmek amacıyla kurulmuş bir örgüttür. MÜYORBİR, yorumcuların yani icracı sanatçıların kanun gereği sahip oldukları hakların takibi ve tahsilini yapmaktadır. Birlik, 1999 yılının Nisan ayından bu yana altyapı donanımını tamamlayarak çalışmalarını sürdürmektedir.

- **Radyo Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği (RATEM)**

RATEM doğrudan şikayet edilen bir meslek birliği olmamakla birlikte, şikayet dilekçesinde özellikle isminin geçmesi ve RATEM'e üye olmak için zorlandığının ifade edilmesi nedeniyle, bu meslek birliği hakkında da aşağıda bilgi verilmektedir.

RATEM, radyo televizyon yayıncılığının sorunlarına çözüm üretmek ve 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndan kaynaklanan hakların takibini ve korunmasını sağlamak amacıyla 2001 yılında kurulmuştur.

Kuruluşunu takiben, koymuş olduğu hedeflerin gerçekleştirilmesi için ulusal, bölgesel ve yerel radyo ve televizyon yayıncılarını aynı çatı altında birleştirmiştir. Ülkemizde, Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna karasal ortamda yayın yapmak üzere lisans başvurusunda bulunan 23'ü ulusal, 16'sı bölgesel ve 213'ü yerel toplam 252 televizyon kuruluşu ile 36'sı ulusal, 102'si bölgesel ve 952'si yerel 1090 radyo kuruluşundan toplam 750'si RATEM üyesidir.

## **I.2. İlgili Pazar**

### **I.2.1. İlgili Ürün Pazarı**

Meslek birlikleri, müzik sektöründe eser sahiplerinin, fonogram yapımcılarının ve icracı sanatçıların yasadan doğan telif haklarının takibi, tahsili ve dağıtımını amacıyla faaliyet göstermektedirler. Bu sebeple dosya kapsamında ilgili ürün pazarı, "müzik eseri sahipliğinden kaynaklanan telif haklarının takibi, tahsili ve dağıtımını" pazarı olarak belirlenmiştir.

## 180 I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

İncelemeye konu olan hususlar, haklarında önaraştırma yürütülen meslek birliklerinin müzik eseri sahipliğinden kaynaklanan telif haklarının takibi, tahsili ve dağıtım faaliyetlerini ilgilendirmektedir. Bu faaliyetlerin tüm Türkiye çapında gerçekleştirilmesi ve ülke içerisinde rekabetin farklılaşmasına neden olacak bir unsurun bulunmaması sebebiyle ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak tespit edilmiştir.

## I.3. Teşebbüs Kavramı

190 FSEK uyarınca hak sahipleri; müzik eserleri sahipleri, yapımcıları ve yorumcuları olarak çeşitli mali haklara sahip olan veya asıl iştiğal konusu bunlar olmamakla birlikte miras, satın alma vb. yollarla bu hakları devralmış olan gerçek veya tüzel kişilerdir.

Meslek birliklerinin üyelerinin haklarını kullanma biçimi, üyeler adına sözleşme yapılması, elde edilen bedelin bir kısmının doğrudan meslek birliğinin geliri olması, üyelerin kendi eserlerinin bedelini tayin etme imkanlarının olmaması (FSEK 41. madde uyarınca sanatçılar kendi telif haklarını talep edememektedir) gibi hususlar göz önünde bulundurulduğunda, kâr amacı gütmeseler dahi üyeleri adına ticari faaliyette buldukları ve elde edilen gelirin üyeler arasında paylaştırıldığı görülmektedir. Ayrıca, kullanıcılardan kullanımın niteliğine göre farklı tarifeler talep edilmekte ve 42. maddenin A bendine göre toplu sözleşmelerde bu tarifeler üzerinden telif yükümlüsü adedine göre indirim uygulanabilmektedir. Yine aynı maddeye göre meslek birlikleri dışında hiçbir kişi ya da kurum lisanslama yapamamaktadır.

200 Hak sahipleri, gerek tek başlarına, gerekse meslek birlikleri aracılığıyla bu hakları ticari faaliyete konu etmeleri nedeniyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun açısından teşebbüstürler. Zira, 4054 sayılı Kanun’un 3. maddesinde teşebbüs kavramı “*piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimleri*” şeklinde tanımlanmaktadır. MESAM, MÜYAP, MÜYORBİR ve MSG de FSEK uyarınca eser sahiplerinin ve komşu hak sahiplerinin haklarının takip ve tahsili için kurulmuş meslek birlikleridir. Bu açıdan bakıldığında bu meslek birliklerinin “teşebbüs birlikleri” olduğu anlaşılmaktadır.

210 Rekabet Kurulu daha önceki kararlarında da söz konusu meslek birliklerinin teşebbüs birlikleri olduklarına karar vermiştir<sup>2</sup>.

## I.4. Hakim Durum Analizi

220 Haklarında önaraştırma yapılan meslek birlikleri kendi alanlarında Türkiye’deki en önemli meslek birlikleridir. Ayrıca bu meslek birlikleri ortak bir protokol çerçevesinde ortak tarifeler belirlemişlerdir. Dolayısıyla bir müzik eserine ilişkin olarak hak takibi yapılması ancak bu meslek birliklerine üye olunması yoluyla mümkün görünmektedir. Bu meslek birliklerine üye olmayan münferit sanatçılar, değerlendirme açısından ihmal edilebilir düzeydedir. Kaldı ki bu meslek birlikleri dışında kalan münferit sanatçılar kesinlikle bu meslek birliklerine rakip kaynak oluşturabilecek düzeyde değillerdir.

Yayıncılar açısından bakıldığında, bu meslek birlikleri ile anlaşma yapmayan yayıncıların, meslek birliklerine üye olmayan münferit sanatçılar dışında hiçbir müzik

<sup>2</sup> Rekabet Kurulu’nun 07.05.2002 tarih ve 02-27/290-118 sayılı ve 20.06.2007 tarih ve 07-53/617-206 sayılı kararları

yayını yapamayacağı görülmektedir. Ayrıca, bu meslek birlikleri, uygulamaya koydukları ortak hareket protokolü ile yayıncılar karşısında tek bir muhatap haline gelmişlerdir. Bu nedenlerle anılan meslek birlikleri, her ne kadar farklı hakların lisanslamasıyla yükümlü olsalar da, ortak hareket protokolü çerçevesinde birlikte hareket etmektedirler.

230 Şikayet konusu iddia da bu meslek birliklerinin lisanslamasını yaptıkları müzik eserlerini yayınlamak isteyen bir yerel radyo ve televizyon kanalının, bu isteğinin çeşitli zorlamalar nedeniyle yerine getirilmediği yönündedir. Şikayet konusu olayda, bahse konu meslek birliklerine alternatif herhangi başkaca bir meslek birliği bulunmamaktadır. Şikayetçinin bu meslek birlikleri ile anlaşamaması durumunda bunu telafi edecek başka bir kaynak bulunmamaktadır. Bu nedenle müzik yayını yapmak isteyen bir yayıncı için bu meslek birlikleri tek kaynak durumundadır.

Bu meslek birliklerinin pazarlık güçlerinin çok yüksek olması, müzik eserlerinin lisanslamasında en önemli gücü oluşturdukları, müşterilerin talep esnekliklerinin zayıf olması gibi hususlar hakim durum analizini güçlendiren etkenlerdir.

240 Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında önaraştırmaya konu olan söz konusu meslek birliklerinin birlikte hakim durumda oldukları sonucuna ulaşılmaktadır.

### **I.5. Şikayet Konusu İddialar ve Değerlendirmeler**

Şikayet konusu iddialar; Türkiye’de müzik yayınlarının telif haklarını koruma için kurulmuş olan MESAM, MSG, MÜYAP ve MÜYORBİR’in hakim durumlarını kötüye kullandıkları ve Rekabet Kurulu’nun bu meslek birliklerinin yürürlüğe koyduklarına Ortak Hareket Protokolüne yönelik olarak öngördüğü muafiyet şartlarının ihlal edildiğine ilişkindir.

250 Anılan meslek birlikleri, 2008 yılı Ocak ayından itibaren Ortak Lisanslama Birimi (OLB) bünyesinde ortak lisanslamaya geçmişlerdir. Ortak Lisanslama Birimi oluşturulmasına olanak sağlamak açısından yapmış oldukları “Meslek Birlikleri Ortak Hareket Protokolü”ne ilişkin olarak Rekabet Kurulu’na 2007 yılında muafiyet/menfi tespit başvurusunda bulunmuşlardır.

Bu nedenle öncelikle şikayet edilen meslek birliklerinin 2007 yılında yapmış oldukları “Meslek Birlikleri Ortak Hareket Protokolü”ne yönelik olarak Rekabet Kurulu’nun almış olduğu 20.6.2007 tarih ve 07-53/617-206 sayılı Kararı’na değinmekte fayda görülmektedir. Anılan karar’da Rekabet Kurulu;

260 1- Türkiye Musiki Eseri Sahipleri Meslek Birliği (MESAM), Musiki Eseri Sahipleri Grubu Meslek Birliği (MSG), Bağlantılı Hak Sahibi Fonogram Yapımcıları Meslek Birliği (MÜYAP), Müzik Yorumcuları Meslek Birliği (MÜYORBİR) tarafından yapılan “Meslek Birlikleri Ortak Hareket Protokolü”ne 4054 sayılı Kanun’un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilemeyeceğine,

2- Ancak söz konusu Protokol’e,

- eserlerin yayıncı kuruluşların gelirleriyle orantılı olarak fiyatlandırılması,
- yayıncıların kullandıkları eser başına fiyatların belirlenmesi ve kullanmadıkları eserler için ödeme yapmaya zorlanmaması,
- müşteriler arasında ayrımcılık yapılmaması,
- belli bir müzik eserinin alınmasının başka eserlerin de alınması şartına bağlanmaması

koşullarıyla 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesin kapsamında bireysel muafiyet verilmesine karar vermiştir.

270 Rekabet Kurulu Kararı'nda da görüldüğü üzere adı geçen meslek birliklerinin ortak protokolün uygulanması sürecinde muafiyetlerinin devam etmesi için uymak zorunda oldukları koşullar açık olarak belirtilmiştir. Anılan meslek birlikleri bu koşullara uymadıkları takdirde, Rekabet Kurulu vermiş olduğu bireysel muafiyeti geri alabileceği gibi, haklarında işlem de başlatabilecektir.

Şikayet konusu iddialardan bazıları Kurul'un yukarıda yer verilen şartlarının ihlal edildiği şeklindedir. Bu nedenle şikayet konusu iddialar bu yönden de değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

### **I.5.1. Meslek Birliklerinin Gelire Orantılı Fiyatlandırma Yapmadıklarına İlişkin İddialar**

280 Şikayete konu olan meslek birlikleri ve bunların oluşturduğu ortak lisanslama biriminde yapılan incelemelerde, lisanslama bedellerinin çeşitli yayıncı segmentlerine göre farklılaştığı, yayıncıların yerel, bölgesel ve ulusal olmalarına; gelişmiş ve az gelişmiş bölgede bulunmalarına; müzik yayını ağırlıklı ve genel yayın ağırlıklı olmalarına ve dolayısıyla gelir durumlarına göre çeşitli liste fiyatları oluşturulduğu, yayıncıların ödeme durumlarına göre farklı fiyat tarifeleri belirlendiği tespit edilmiştir.

Lisanslama konusuna ilişkin olarak MESAM yetkilisi Necmettin OVACIK ve OLB avukatı Eylem AKKAYALI ile yapılan görüşmede müzik kullanıcı lisanslarının 1 Ocak 2008 tarihinden beri Ortak Lisanslama Birimi tarafından verildiği, lisanslama sonrasındaki işlemlerin ise halen ilgili meslek birlikleri tarafından yürütüldüğü, radyo ve televizyonlar için gelire orantılı tarife belirlenirken, geri kalan kapalı devre ya da internetten yayın yapan kuruluşlar ile eser başı anlaşma yapılabildiği belirtilmiştir. Radyo ve TV kuruluşlarından tarife bedeli dışında yıllık bir bedel de talep edildiği, tarifelerin belirlenmesinde ise coğrafi bölge ve yayıncı kuruluşun bulunduğu yerleşim yerinin nüfusunun da birer indirim kriteri olarak kullanıldığı ifade edilmiştir.

290 Şikayet konusu olayda şikayetçi olan yerel radyonun, lisanslamaların gelire orantılı olarak yapılmaması iddiasının, kendi gelir düzeyinin bu lisans ücretlerini ödeyemeyecek düzeyde bulunması ve bu miktarın aşağıya çekilmesini istemesinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

300 Rekabet Kurulu yukarıda değinilen muafiyet/menfi tespit kararında yer verdiği, gelire orantılı fiyatlandırma yapılması şartı, her bir yayıncının bilançosuna veya gelir kalemlerine bakarak, her biri için farklı bir fiyat belirleme anlamına gelmemelidir. Kaldı ki, böyle düşünülmesi durumunda herhangi bir yıl zarar açıklayan bir yayıncı hiçbir telif ücreti ödemeyecek anlamı çıkacaktır ki, bu da gerek fikri mülkiyet hukuku ve gerekse ticaret hukuku anlamında kabul edilemez bir durum olacaktır.

Bir üreticinin ürünü üretmek için kullandığı hammadde bedeli ne ise, bir radyo yayıncısı için de müzik telif ücretleri aynı anlama gelmektedir. Bu nedenle her bir yayıncının gelirine orantı yaparak lisans fiyatı çıkarılması, telif sahiplerinin haklarını zedeleyici olacaktır.

310 Bununla birlikte, lisanslama haklarına sahip olan bu meslek birlikleri, müzik yayınlarının tek arz edeni durumunda bulunduğu (meslek birliklerine üye olan kişilerin eserleri açısından), bu meslek birliklerinin lisanslama fiyatlarının mümkün olduğunca Türkiye'nin ekonomik koşullarına uygun oluşturulması, müzik yayınları

vasıtasıyla ayakta kalmaya çalışan yayıncıların faaliyetleri açısından hayati bir öneme sahiptir.

Yukarıda da belirtildiği üzere meslek birlikleri Rekabet Kurulu'nun şart olarak öngördüğü kurallara uymaya yönelik olarak çeşitli çalışmalar yapmışlar ve fiyat listelerini buna göre belirlemişlerdir.

320 Yerinde incelemede elde edilen "Meslek Birlikleri 2008 Tarifeleri" başlıklı belgeden tarifelerin düzey (ulusal, bölgesel, yerel, uydu, kablo, operatör kuruluşlar, dijital), ortam (karasal, uydu 1, kablo 1, dijital) ve gelir aralıklarına göre ayrı ayrı belirlendiği anlaşılmıştır. Bunun yanında, tematik<sup>3</sup> radyo ve televizyonlara %30, kablo, uydu ve/veya dijital iletimden en az ikisini aynı anda yapanlara her iki tarifenin toplam bedeli üzerinden %25, her üç ortamda yayın yapanlara üç tarifenin toplamından %50, (Marmara-Akdeniz-Ege bölgelerindeki) büyükşehir statüsü dışında kalan tüm illerdeki yayıncılara ise buldukları bölge ve nüfusa göre %10-%50 arası indirim yapılacağı görülmektedir. Yetkililerden alınan bilgiye göre, tarifelerde ilk belirlenen bedel üzerinden yıllık (tefe+tüfe)/2 oranında artış-zam gerçekleşmektedir.

330 Şikayetçiye ilişkin olarak da meslek birliklerinden yapılan beyanlarda, şikâyetçinin kendilerinden lisans talebinde bulunduğunu ancak indirimler sonrası gerçekleşen miktarı yüksek bulunduğunu, bu yayıncıya tematik indirim de yaptıklarını, ödemelerini taksite bağladıklarını ve ayrıca RATEM ile yapılacak anlaşma sonucunda RATEM üyesi olmasa dahi indirim alabileceğini ancak bunun için bir süre beklemesi gerektiğini ilettikleri ifade edilmiştir.

340 Bu ifadelerden de anlaşıldığı üzere, bu meslek birliklerinin RATEM ile yapmış oldukları anlaşma gereği, RATEM üyelerine oldukça önemli indirimler sağlanacağı anlaşılmıştır. RATEM Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf GÜRSOY tarafından ifade edildiği kadarıyla bazı yerel radyo yayıncıları ayda sadece 40-50 YTL ücret ile bu lisanslama bedellerini ödeyebileceklerdir. RATEM üyesi olmayan radyo yayıncıları ise RATEM ile yapılan bu anlaşma sayesinde yine oldukça önemli bir indirim elde edeceklerdir.

340 Çeşitli müzik yayıncısı ve kullanıcısı meslek birlikleri ve dernekler ile yapılan bu gibi anlaşmalar ile lisanslama fiyatlarının daha da aşağıya çekilmesi öngörülmektedir. Anılan meslek birlikleri kendilerinden müzik lisanslamasını üyeleri adına yapmak isteyen başkaca meslek birlikleri ile de toplu anlaşmalar daha önce yaparak oldukça yüksek indirimler sağlamışlardır. Benzer bir anlaşma Türkiye Otelciler Federasyonu (TUROFED) ile de yapılmış ve söz konusu anlaşma ile TUROFED üyelerin oda sayısına göre indirimlerde bulunulduğu yetkililerce açıklanmıştır.

350 Elde edilen bu bilgiler ışığında şikayet edilen meslek birliklerinin gelire orantılı fiyat belirlemedikleri ve böylece bazı yayıncıları dışladıklarına yönelik herhangi bir ciddi delile ulaşılammıştır.

### **I.5.2. Şikayetçinin Eser Başına Anlaşma Yapma İsteğinin Reddi**

Şikayetçi Mehmet NOKAY, sahip olduğu radyo ve televizyon için belirlenen tarifeyi çok yüksek bulunduğunu, eser başına anlaşma yapmak istediğini ancak kendisine

<sup>3</sup> Yayınları müzik haricinde belirli bir konu üzerinde yoğunlaşmış ve bir gün içerisinde tüm yayın akışındaki toplam müzik yayını en fazla 3 saat olan kuruluşlar tematik olarak adlandırılmaktadır. Tarifelerin belirlenmesinde bir radyo ve/veya televizyonun kaç şarkı çaldığı değil (adet), toplam yayının ne kadarında müzik çaldığı (süre) önemli olduğundan yayıncının tematik olup olmadığının ödeyeceği telif bedeli üzerinden doğrudan etkisi bulunmaktadır.



böyle bir uygulamanın olmadığı ve mevzuatın da buna izin vermediğinin söylendiğini ifade etmektedir.

360 Şikayete konu olan bu hususun, meslek birliklerinin lisanslama işleyiş tekniğine aykırı olduğu anlaşılmaktadır. Şöyle ki, lisanslama ücretleri çalınan müzik yayınlarının süresi esas alınarak belirlenmektedir. Böylece, müzik yayınlarının toplam yayın içerisindeki oranına bakılarak daha az süreli kullanımlarda indirimlere gidilmesi ve az süre müzik yayını yapanlara (tematik kanallar) daha az bedel tahakkuk edilmesi söz konusu olmaktadır. Lisanslama fiyat listesine bakıldığında da tüm yayın akışının %30'dan daha az müzik yayını yapanlar için extra bir indirim yapıldığı da görülmektedir.

370 Şikayetçinin talep ettiği belli şarkıların istenmesi hususu mümkün olmakla birlikte fiyatlandırma esnasında teknik olarak bir farklılık yaratmamaktadır. Tek bir şarkı alan bir yayıncı bile aynı şarkıyı yine belirtilen süreler boyunca yayınlayacağı için, tek bir parça veya birden fazla parça arasında fiyatlandırma açısından herhangi bir farklılık bulunmamakta, çalınan süre esas alınmaktadır. Tek bir parça çalınması sadece o parçanın telif haklarına sahip olan kişilere daha yüksek bedel ödenmesi anlamına gelecek, meslek birliklerine ödenen bedelde herhangi bir değişiklik olmayacaktır.

Yerinde incelemelerde meslek birliklerinin yetkililerinden edinilen bilgilerden, televizyon ve radyo yayıncılığında zaman esasına göre fiyatlandırma yapıldığı, ancak internet gibi yeni nesil mecralarda veya kapalı devre yayınlarda eser başına ücretlendirme de uygulayabildikleri anlaşılmaktadır.

380 Dolayısıyla, şikayetçi olan yerel yayıncının parça başına bedel ödemesi talebi yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmekte olup, bu talebinin geri çevrilmesi meslek birliklerinin bu yayıncıyı dışlaması veya hakim durumlarını kötüye kullanması olarak nitelendirilebilecek bir husus değildir. Nitekim yayıncı kullanmak istediği eserleri seçmekte özgür olmakla birlikte, bu eserler kullanılan süre esas alınarak ücretlendirilmektedir. Dolayısıyla, bu hususun iddia edildiği gibi Rekabet Kurulu'nun 2007 yılında vermiş olduğu bireysel muafiyet şartlarını bozucu bir nitelik de taşımadığı sonucuna varılmıştır.

### **1.5.3. RATEM'e Üye Olunmasına Zorlandığı ve Ayrımcı Fiyat Uygulandığı İddiaları**

Şikayetçi, meslek birliklerine yapılan başvuru sonrasında kendisine RATEM üyesi olması durumunda daha düşük fiyat verilebileceğinin, bunun için de yine belli bir süre beklemesi gerektiğinin söylendiğini ifade ederek, aslında meslek birliklerinin kendisini oyaladığını ve RATEM'e dolaylı olarak üye olmaya zorlandığını iddia etmiştir.

390 Yukarıda bahsi geçen meslek birlikleri ile yapılan görüşmelerden, RATEM ile bir iyi niyet protokolü imzalandığı ve 22 Ekim 2008 tarihinde de bir anlaşma imzalanmasının planlandığı anlaşılmıştır (Anlaşma belirtilen tarihte imzalanmıştır). Yetkililer, söz konusu anlaşma ile Türkiye'de telif hakları ile ilgili bilinci arttırmayı, sisteme daha fazla sayıda yayıncıyı katmayı, yayıncılara tarifelerin belirlenmesi ve bedellerin ödenmesi konusunda çeşitli indirimler sağlamayı amaçladıklarını belirtmişlerdir. Bunun dışında, söz konusu protokol ile meslek birliklerinin karşılıklarında tek muhatap bulunmasının, protokol taraflarına önemli kolaylıklar sağlayacağı da ifade edilmiştir. Yerinde inceleme esnasında yapılan görüşmelerde, bu protokol ile, RATEM üyeleri için belirlenen tarifelerin indirimli resmi rakamların yaklaşık %70 altında olmasının planlandığı belirtilmiştir. Meslek birlikleri yetkililerinin ifadelerinden, 400 bu protokol sonucunda RATEM üyesi olmayanlar için de önemli bir indirim

sağlanacağı öngörülmektedir. Ortak Lisanslama Birimi yetkilisi Av Eylem AKKAYALI, RATEM üyesi olmayan yayıncıların bu protokol sonrasında çok dezavantajlı duruma düşmemesi için halihazırdaki tarife üzerinden çeşitli indirimler uygulanacağını ve protokolün imzalanmasının ardından meslek birlikleri resmi fiyat tarifelerinin yalnızca kağıt üzerinde kalacağını belirtmiştir.

Yerinde incelemenin yapıldığı tarihte söz konusu anlaşma henüz imza aşamasına gelmemişken, önaraştırma sürecinde imzalandığı şifahi olarak beyan edilmiştir. Bu anlaşmanın da Rekabet Kurulu gündemine taşınacağı ayrıca raportörlerce yapılan görüşmelerde ifade edilmiştir.

- 410 RATEM Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf GÜRSOY, çoğunluğu yerel yayıncılardan oluşan birlik üyelerinin kanundan doğan yükümlülükleri sebebiyle eser ve bağlantılı haklar ile ilgili olarak, yayınlarında yer verdikleri müzik eserleri için meslek birliklerinden izin almak zorunda olduklarını, 22 Ekim'de imzalamayı planladıkları Protokol ile meslek birlikleri karşısında tek başına güçsüz durumda olan radyo ve televizyon kuruluşlarını haklarında açılan/açılacak davalardan kurtarmayı, meslek birliklerinin talep ettikleri ve Türkiye şartlarında çok yüksek olan telif ücretlerinde indirim yapılmasını sağlamayı ve bu şekilde yayıncılar arasında fikri mülkiyet haklarının bilinirliğini arttırmayı amaçladıklarını belirtmiştir. Söz konusu Protokol'de RATEM üyesi olmayanlar için meslek birlikleri tarafından belirlenecek tarifeler
- 420 konusunda belli şartların (üye olmayanlardan üye olanlara göre en az %50 fazla telif bedeli alınması) bulunmasını talep ettiklerini doğrulayan GÜRSOY, meslek birliklerinin gelecekte RATEM üyesi olan yayıncı kuruluşların avantajını yok etmesi olasılığını ortadan kaldırmayı amaçladıklarını ifade etmiştir.

- Yukarıda yer verilen bilgilerden, RATEM ile meslek birlikleri arasında yapılan anlaşmanın, şikayetçi olan yerel radyo yayıncısının şikayette bulunduğu tarihlerde henüz son aşamaya gelmediği, kendisine iletilen ve RATEM'e üye olması durumunda daha düşük, üye olmazsa daha yüksek ücret ödeyeceği hususunun yapılacak anlaşma taslağından kaynaklandığı, kendilerini oyaladıkları yönündeki iddianın ise henüz RATEM ile anlaşma yapılmadığından dolayı, anlaşmayı bekleme
- 430 zorunluluğundan kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

- Bu nedenle meslek birliklerinin kendilerine başvuran radyo yayıncılarını RATEM ile anlaşma yapma konusunda mecbur kılması söz konusu değildir. RATEM üyeleri ile meslek birlikleri arasında yapılan anlaşmaya göre, RATEM üyesi olanların daha düşük lisanslama ücreti ödemeleri ise ticari hayatın doğal bir sonucudur. Yaklaşık 750 üyeyi bu meslek birliklerine getiren ve hepsinin ortak temsilcisi olarak anlaşma yapan RATEM'in bireysel olarak anlaşma yapmaya çalışan tek bir yayıncıya göre daha farklı bir fiyat teklifi alması makul iktisadi ve ticari gerekçelere dayandığı açıktır. Bu nedenle, bu konunun Rekabet Kanunu'nun hakim durumun kötüye kullanılması
- 440 başlıklı 6. maddesi kapsamında bir ayrımcı uygulamaya örnek teşkil etmediği kanaatine varılmıştır. Ayrıca anılan protokolün rekabet ihlali edecek şekilde uygulamalara yol açması durumunda, inceleme konusu şikayetten bağımsız bir şekilde ayrıca değerlendirilecektir.

Yerinde incelemeler kapsamında elde edilen bilgi, belge ve yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmeler çerçevesinde, meslek birliklerinin şikayet konusu eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4 ve 6. maddeleri kapsamında ihlal teşkil etmediği ve anılan meslek birlikleri hakkında bir soruşturma açılmasına gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

## J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre;

- 450 Dosya konusu iddialar ile ilgili olarak Türkiye Musiki Eseri Sahipleri Meslek Birliği (MESAM), Müzik Yorumcuları Meslek Birliği (MÜYORBİR), Bağlantılı Hak Sahibi Fonogram Yapımcıları Meslek Birliği (MÜYAP) ve Musiki Eseri Sahipleri Grubu Meslek Birliği (MSG) hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, Őikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.